

мають значення для сьогоденної практики навчання:

- 1) ідея вільного розвитку особистості;
- 2) кантівська теорія категоричного морального імперативу, що визначає сутність гуманізму (людина не засіб, а метод);
- 3) пристосування системи виховання до людини, а не навпаки;
- 4) ідея «філософії серця», виховання позитивної чуттєвості у ставленні людини до світу, до іншої людини, до самої себе за правилами «золотої етики».

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Таким чином, принцип гуманізму є провідним у педагогіці. Незважаючи на те що, завдання навчання й виховання змінювалися на різних етапах розвитку, незмінним залишалися питання гуманізації навчально-виховного процесу, в центрі якого – конкретна людина.

У педагогічній думці України чітко визначилась гуманістична ідея віри в розум людини, можливість вдосконалення молоді шляхом просвітництва в душі любові один до одного, до рідної мови, збереження свого народу.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: Навчальний посібник / Л. В. Артемова. – К. Либідь 2006. – 422 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. Либідь 1997. – 337 с.
3. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навчальний посібник / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.

4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: У 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К., 1977. – С. 152–162.
5. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні // Вибрані педагогічні твори: У 2 т. / К. Д. Ушинський. – К., 1982. – 342 с.

BIBLIOGRAFIYA

1. Artemova L. V. Istoriya pedahohiky Ukrainy: Navchal'nyy posibnyk / L. V. Artemova. – K., Lybid', 2006. – 422 s.
2. Honcharenko S. U. Ukrainys'kyu pedahohichnyy slovnyk / S. Y. Goncharenko. – K. Lybid' 1997. – 337 s.
3. Sysoyeva S. O., Sokolova I. V. Narysy z istoriyi rozvytku pedahohichnoyi dumky: Navchal'nyy posibnyk / S. O. Susoeva, I. V. Sokolova. – K.: Tsentr navchal'noyi literatury, 2003. – 308 s.
4. Sukhomlyns'kyu V. O. Vybrani tvory: U 5–ty t. / V. O. Sukhomlyns'kyu. – K., 1977. – S. 152–162.
5. Ushyns'kyu K. D. Pro narodnist' u hromads'komu vykhovanni // Vybrani pedahohichni tvory: U 2 t. / K. D. Ushyns'kyu. – K., 1982. – 342 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЖИТЕНЬОВА Людмила Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та методики професійного навчання Київського національного університету технологій та дизайну.

Наукові інтереси: історія педагогіки в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ZHYTENYOVA Liudmyla Viktorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogics and Technique of Professional Education, Kyiv National University of Technologies and Design.

Circle of scientific interests: history of pedagogy in Ukraine.

УДК 378.6.147

ЗАХАРОВА ОКСАНА ВІТАЛІЙВНА –

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної та психофізіологічної підготовки
Кіровоградської льотної академії
Національного авіаційного університету
e-mail: sanusia72@mail.ru

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна –
аспірант, старший викладач кафедри
фізичної та психофізіологічної підготовки
Кіровоградської льотної академії
Національного авіаційного університету
e-mail: galimskiy@rambler.ru

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Будь-яка професійна

діяльність передбачає взаємодію між людьми, яка полягає в обміні знаннями, ідеями, а також

діями. Не становить винятку й авіаційна діяльність. Лише на початку зародження авіації пілот, знаходячись, як правило, сам на сам з літаком, міг самостійно планувати свій політ. Розвиток авіаційної галузі, поява нових складних літаків обумовили залежність польоту від діяльності багатьох професіоналів, до яких слід віднести, окрім пілотів, авіаційних диспетчерів та рятувальників. Так, авіадиспетчер і пілот взаємодіють як між собою, так і мають власні внутрішні сфери комунікації. Пілот взаємодіє в льотному екіпажі, в кабінному екіпажі, з наземними адміністративними і комерційними службами аеропорту. Авіадиспетчер взаємодіє з колегами зміни диспетчерського пункту, з іншими секторами та зонами, з адміністрацією [5, с. 78]. Це, у свою чергу, актуалізує питання щодо їх взаємодії з метою забезпечення безпеки польоту, особливо в екстремальних ситуаціях.

Означене вимагає якісних змін у професійній підготовці авіаційних фахівців насамперед щодо формування професійно значущих якостей, що сприяють чіткій організації взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальну сутність взаємодії досліджували такі науковці, як А. Авер'янов, Ф. Розанова, А. Спіркін, О. Хайруліна, А. Чусовитін, В. Шинкарук, у галузі авіації: О. Бамбуркін, В. Григорєвський, Р. Макаров, С. Неделько, М. Нідзій, М. Плотніков, Ж. Шишкін та інші науковці.

Мета статті полягає у дослідженні процесу забезпечення ефективної професійної взаємодії засобами фізичної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «взаємодія» у Словнику української мови тлумачиться як «взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь» [11, с. 346], у словнику Ожегова – як взаємний зв'язок явищ; взаємна підтримка; як військовий термін – узгоджені дії військ під час виконання бойового завдання [4].

Слід зауважити, що цим поняттям послуговуються різні галузі наук. Так, у філософії «взаємодія» характеризується у широкому сенсі як вплив об'єктів один на одного [12].

У психології взаємодія визначається з погляду обумовленості і зв'язку впливу суб'єктів один на одного [10].

В соціології ця дефініція також вживається як у широкому сенсі – категорія, яка відображає процеси взаємодії суб'єктів один на одного, їх взаємну визначеність і породження одним об'єктом іншого [9], так і у вузькому, як соціальна взаємодія – система взаємообумовлених соціальних дій, пов'язаних циклічною залежністю, при якій дія одного

суб'єкта є одночасно причиною і наслідком відповідних дій інших суб'єктів [8].

Отже, наведені дефініції дають можливість виокремити основні ознаки взаємодії, до яких слід віднести: 1) діяльність декількох суб'єктів; 2) має часовий та просторовий вимір; 3) характеризується спільною метою дій; 4) характеризується узгодженістю дій; 5) наявність причинно-наслідкового зв'язку між суб'єктами взаємодії; 6) наслідком є взаємна зміна їх поведінки, діяльності, відносин, установок суб'єктів взаємодії.

Однак, на нашу думку, коли йдеться про взаємодію, то недостатньо для характеристики цієї дефініції використовувати лише такі поняття, як узгодженість, вплив, залежність тощо. На наш погляд, взаємодія передбачає також і передбачуваність дій, думок її суб'єктів. Коли йдеться про взаємодію в авіаційній діяльності, то слід говорити не лише про чіткість та розуміння дій одне одного, а й про їх передбачуваність. «Підготовка авіаційних фахівців полягає в тому, щоб навчити говорити їх однією мовою. Мається на увазі навчити відповідно мислити, розуміти один одного, правильно приймати рішення, на виконання яких в небі іноді відводиться кілька секунд. Картина, яку створює в голові кожен із них, повинна бути в змозі взаємодіяти з уявною картиною іншої сторони і збігатися настільки, щоб не залишати місця для помилок» [1]. Так, особливість роботи авіадиспетчера полягає в необхідності думати і планувати з випередженням дій пілота, який повинен виконувати вказівки: «говорити – слухати – підтвердити». Надійність оператора-авіадиспетчера визначається як ймовірність точного і правильного здійснення діяльності пілота, адекватної умовам обраного середовища призначення [6]. Тому суттєвою ознакою взаємодії є можливість передбачати дії інших суб'єктів.

У нашому дослідженні поняття «взаємодія» розглядається як професійна навичка спільної діяльності майбутніх авіаційних фахівців. Отже, його слід розглядати у контексті з таким поняттям, як «спільна діяльність», яке у науковій літературі [2], [3, с. 236], [7, с. 234] визначається як зв'язок, комплекс індивідуальних дій, діяльностей індивідів, що входять у групи і колективи. Науковці виокремлюють такі основні ознаки спільної діяльності: наявність єдиних цілей (вихідний момент); спонукання до спільної праці, тобто загальна мотивація (надіндивідуальна); необхідність поділу одного процесу діяльності на окремі функціонально пов'язані дії і їх розподіл між учасниками; об'єднання (або суміщення) індивідуальних діяльностей, що розуміється як

створення певного єдиного суб'єкта спільної діяльності. При цьому ми повністю згодні з І. В. Чиковою, що категорія «взаємодія» є необхідною для позначення і розкриття всіх тих умов, ситуацій, факторів, з якими стикається людина у процесі спільної діяльності, зокрема професійної.

Дефініція «професійна взаємодія» не є тотожною до поняття міжособистісної взаємодії, оскільки перша торкається ділової сфери. При цьому слід акцентувати, що у будь-якій професійній діяльності первинними є ділові відносини. Водночас міжособистісні відносини створюють позитивне чи негативне середовище, яке забезпечує ефективність (неефективність) професійної взаємодії.

Отже, особливостями професійної взаємодії є: значимість суб'єктів один для одного як партнерів у професійній взаємодії; обізнаність у професійній діяльності; спрямування на професійне співробітництво.

З огляду на викладене, взаємодію в авіаційній діяльності можна розглядати як визначену у часі та просторі спільну за метою систему дій декількох суб'єктів, результатом яких є взаємні вплив, зміна, узгодженість, а також передбачуваність їх діяльності, відносин та установ.

До основних ознак взаємодії авіаційних фахівців слід віднести: 1) являє собою діяльність декількох суб'єктів, значимих один для одного як партнерів у професійній діяльності; 2) узгодженість дій, визначена у часі та просторі; 3) спільна мета дій, спрямованих на професійне співробітництво; 4) причинно-наслідковий зв'язок між суб'єктами взаємодії; 5) можливість передбачати дії інших суб'єктів.

Проблема полягає у тому, що незважаючи на достатню кількість наукових доробок, присвячених проблемам підготовки майбутніх авіаційних спеціалістів, фахівцями з фізичного виховання питання формування взаємодії як їх професійної навички засобами фізичної підготовки не досліджене. Аналіз наукових джерел свідчить, що коли йдеться про взаємодію в авіаційній галузі, то аналізуються зазвичай ситуації взаємодії пілотів та авіадиспетчерів, а формування її пов'язують насамперед з тренажерною підготовкою. На наш погляд, у цьому ланцюзі випадає така суттєва ланка як взаємодія пілотів, диспетчерів та рятувальників для виконання завдань з аварійно-рятувального забезпечення. Окрім того, ми абсолютно переконані, що у формуванні взаємодії майбутніх авіаційних фахівців важливу роль відіграє не лише тренажерна підготовка, а й раціонально організована і регулярна загальна та спеціальна фізична підготовка.

Як свідчить дослідження, ефективність професійної взаємодії майбутніх авіаційних фахівців як суб'єктів праці визначається сформованістю їх ПЗЯ: психологічних – дисциплінованість, наполегливість, рішучість, цілеспрямованість, витримка, ініціатива та ін.; фізичних – швидкість, сила, спритність, витривалість, гнучкість; психофізіологічних – координація рухів, емоційна стійкість, просторова орієнтація, просторове уявлення та увага, оперативність пам'яті та мислення, вміння працювати в ліміті часу, вміння працювати у заданому режимі, уміння швидко приймати правильні рішення, чітко й швидко діяти, об'єктивно оцінювати реальну ситуацію тощо. При чому, слід говорити як про формування окремих ПЗЯ, що характеризують взаємодію як професійну навичку, так і про комплекс цих якостей.

Окрім того, треба акцентувати на складності процесу здійснення взаємодії як професійної навички, що обумовлює його стадійність. Процес формування і розвитку ПЗЯ в умовах взаємодії ми проводили в два етапи. Перший передбачав їх формування і розвиток під час колективної праці фахівців однієї спеціальності на аудиторних заняттях. Отже, мета першого етапу полягала у формуванні та розвитку ПЗЯ у процесі взаємодії, притаманних фахівцям окремого фаху.

Основу формування цих ПЗЯ становили насамперед ігрові види спорту та їх елементи, які включалися до аудиторних занять. Ігровий метод ми спрямовували на моделювання активних міжособистісних та міжгрупових взаємин, які будуються за принципом співпраці. Активне використання нами цього методу під час аудиторних занять зі спеціальної фізичної та психофізіологічної підготовки в експериментальній групі сприяло колективній діяльності курсантів та формуванню навичок взаємодії. Вибір ігрового методу обумовлювався такими його ознаками [13, с. 107]:

– сюжетно-рольова основа, за якою діяльність курсантів організується на основі певної фабули, що відтворює фрагменти з трудової діяльності, та самостійно-імпровізаційного виконання ними ігрових функцій, які передбачають їх взаємодію;

– відсутність жорсткої регламентації дій – ігровий сюжет і правила гри допускають можливість широкого вибору і комбінування способів досягнення ігрових цілей. Звідси – імпровізаційний характер дій у грі (дії не за шаблоном, а з самостійним вибором і конструюванням доцільних варіантів) і у зв'язку із цим широкі можливості для прояву самостійності, ініціативності, винахідливості

та інших, необхідних у процесі професійної взаємодії якостей;

– зміна умов – ігровий метод не надає тих можливостей для точної реалізації заздалегідь наміченої програми дій і нормування їх впливу на курсантів, які є в методах суворо регламентованої вправи. Це пов'язано з такими особливостями ігрової діяльності, як неминуча швидкоплинна мінливість реальних ігрових ситуацій, їх імовірнісний характер, різноманіття способів досягнення мети тощо.

Зважаючи на те, що формування таких психофізіологічних якостей, як концентрація уваги, здатність передбачення дій іншої людини, перемикання уваги сприяє розвитку навичок комунікативної взаємодії авіаційних фахівців, на заняттях зі спеціальної фізичної та психофізіологічної підготовки в експериментальних групах ми активно використовували вправи, пов'язані з виконанням різних команд (шикування в шеренгу, колону, коло, а також за попередньо розставленими направляючими, перестроювання, вистрибування на гімнастичну лаву тощо), які можуть виконуватися також і за певний час; вправи на швидко зміну положення тіла за короткими командами: присісти, лягти на живіт, на спину, на бік, встати, сісти, стрибнути, підскочити тощо. Контроль з боку викладача полягав у слідкуванні за чітким виконанням курсантами команд, їх послідовності (почерговості). Окрім цих вправ, ми застосовували різні види естафет з вправами на взаємодію.

Розвитку ПЗЯ майбутніх авіаційних фахівців у процесі взаємодії найбільш сприяли спортивні ігри з різними обмеженнями та ускладненнями. Наприклад, гра у волейбол через закриту сітку.

Окрім того, ми активно застосовували спортивні ігри з різними обмеженнями, такими, як гра без ведення м'яча, ведення м'яча тільки однією рукою, передача м'яча за 2 секунди, тощо. Гра може ускладнюватися введенням одночасно декількох умов.

Застосування нами на заняттях зі спеціальної фізичної та психофізіологічної підготовки спортивних ігор та вправ, що проводяться ігровим методом, сприяли також формуванню ініціативи, самостійності у визначенні найбільш результативних дій, творчого ставлення до виконання завдань, більш уважного ставлення до товаришів по команді, колективної відповідальності за програв, а, також, інших якостей, які необхідні авіаційним фахівцям у майбутній професійній взаємодії.

Слід акцентувати, що такі заняття будувалися за типом циклічної системи, що

сприяло формуванню ПЗЯ до рівня сформованої навички.

Другий етап спрямований на формування та розвиток ПЗЯ у процесі взаємодії фахівців різних спеціальностей у професійній діяльності. Він пов'язаний з позааудиторною та секційною роботою, оскільки, зрозуміло, під час аудиторних занять зі спеціальної фізичної та психофізіологічної підготовки відсутня можливість об'єднати в одній групі курсантів різних спеціальностей. Така можливість з'являється під час проведення таких позанавчальних заходів, як спартакіади, кросфіт, заняття в секціях тощо.

Кросфіт містить елементи основних видів спорту, таких як: важка атлетика, легка атлетика, гімнастика, гирьовий спорт та інші. При цьому використання кросфіту як засобу формування ПЗЯ у процесі взаємодії майбутніх авіаційних фахівців дозволяє враховувати як особливості кожної спеціальності, так й індивідуальний підхід до кожного курсанта. Його функціональною особливістю є зручність, що полягає у використанні мінімальної кількості обладнання, наявного у будь-якому навчальному закладі: поперечина, м'ячі, гіри, штанги, канат тощо. Окрім того, використання різного обладнання дає можливість збільшувати і зменшувати навантаження, замінювати снаряди залежно від мети заняття на альтернативні. При цьому кросфіт дозволяє підготувати курсантів до будь-якого фізичного навантаження у професійній діяльності. Отже, запровадження такого інноваційного засобу фізичного виховання, як кросфіт сприяло вдосконаленню формування ПЗЯ у процесі взаємодії авіаційних фахівців різних спеціальностей.

Ще одним видом спортивно-масової роботи, що нами проводився у КЛА НАУ серед курсантів різних спеціальностей є спартакіади. Відповідно до Положення про спартакіади у КЛА НАУ, вони проводилися один раз на півроку серед курсантів певної спеціальності. З огляду на необхідність формування ПЗЯ у процесі взаємодії авіаційних фахівців різних спеціальностей, ми запропонували проведення другого етапу спартакіади, в якому беруть участь кращі команди кожного факультету, що стали переможцями на першому етапі змагань. До програми спартакіади включаються змагання з легкої атлетики, футболу, волейболу, баскетболу, плавання, гирьового спорту. Запропоновані командні види спорту спрямовані на формування навичок спільної діяльності майбутніх авіаційних фахівців, а також змагальності, що виявляється у бажанні виявити кращі результати та перемогти.

Слід зауважити, що результати спартакіади свідчать про кращу підготовку курсантів експериментальних груп.

Великі можливості у формуванні ПЗЯ у процесі взаємодії майбутніх авіаційних фахівців мають секційні заняття. Відповідно до листа МОН № 1/9-454 від 25. 09. 15 «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» [14] з метою забезпечення викладання фізичного виховання у вищих навчальних закладах на належному рівні може бути запропонована секційна робота як базова модель для вирішення цього питання. При цьому секційна робота розглядається і як створення широкої мережі спеціалізованих спортивних та загальнооздоровчих секцій, гуртків, клубів, які працюють за фіксованим розкладом у вільний від основних навчальних занять час і як альтернативний варіант професійно орієнтованої моделі: альтернативними варіантами таких програм можуть бути суто спортивні секції. Окрім того, секційна робота розглядається як складова традиційної моделі, яка поєднує збереження фізичного виховання в якості обов'язкової дисципліни з наданням студентам можливості займатись індивідуально в спортивних секціях, а також індивідуальної, яка передбачає закріплення за кожним студентом працівника кафедри, який розробляє індивідуальну програму фізичного розвитку, у т.ч. спортивні та оздоровчі секції.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. Професійну взаємодію ми розглядаємо як основу забезпечення якості професійної діяльності, як визначену у часі та просторі спільну за метою систему дій декількох суб'єктів, результатом яких є взаємні вплив, зміна, узгодженість, а також передбачуваність їх діяльності, відносин та установ і готовність до такої взаємодії формується певними заходами у процесі фізичної підготовки.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Алваро Гаммичча Одна картина в голове: каким должен быть тандем «пилот-диспетчер»? // Air Traffic Control. – 2016. – № 19. – С. 67–69.
2. Боева Л. П. Человек деятельность и общение. – М.: Мысль, 1978. – 315 с.
3. Маликова В. А. Теория и практика профессионального взаимодействия психолога и педагога: Монография. – Оренбург: Изд-во ОГПУ, 1999. – 236 с.
4. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка. – 4-е изд. – М., 1997. – 678 с.
5. Плотников Н. И. Анализ столкновений и опасных сближений воздушных судов в коммуникациях УВД. Научный вестник МГТУ ГА № 160 2010 – С. 78–84.

6. Плотников Н. И. Ресурсы воздушного транспорта. – Новосибирск, НГАЭУ, 2003. – 453 с.
7. Петровский А. В. Социальная психология коллектива. – М., 1979. – 234 с.
8. Словарь социологических терминов <http://studopedia.org/1-130118.html>
9. Социологический словарь ИАЦ «SOCIUM» <http://www.socium.info/dict.h1>
10. Словарь психологических терминов. [psiholog.happypeople.su / dictionary](http://psiholog.happypeople.su/dictionary)
11. Словник української мови: в 11 томах. – Том 1, 1970. – 346 с.
12. Философия: словарь основных понятий и тесты по курсу «Философия».
13. Чикова И. В. Формирование взаимодействия как профессионального навыка совместной деятельности будущего педагога с субъектами образования / И. В. Чикова // Научные проблемы гуманитарных исследований. – Пятигорск, 2008. – 31 (18). – С. 107–115.
14. Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах: Лист МОН № 1/9-454 від 25.09.15 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/4794/

BIBLIOGRFIYA

1. Alvaro Gamichchia Odnа kаrtinа v golovе: kаkim dolzhеn byt tаndеm pilоt-dispеtchеr? // Air Traffic Control. – 2016. – № 19. – S. 67–69.
2. Bueva L.P. Chelovek deyatelnost I obshhenie. – M.: Mycl, 1978. – 315 s.
3. Malikova V. A. Teoryа i praktika profesionalnogo vzaimodejstviya psihologa i pedagoga: Monografiya. – Orenburg: Izd-vo OGPU, 1999. – 236 s.
4. Ozhegov S. I. Shvedova N. U. Tolkovyy slovar russkogo yazyka. – 4-e izd. – M., 1997. – 678 s.
5. Plotnikov N. I. Analiz stolknovenij i opasnyh sblizhenij vozdushnyh sudov v kommunikatsiiakh – UVD. Nauchnyi vestnik MGTU GA № 160, 2010. – S. 78–84.
6. Plotnikov N. I. Resursy vozdushnogo transporta. – Novosibirsk, NGAЕU, 2003. – 453 s.
7. Petrovskiy A.V. Sotsialnaya psihologiya kollektiva. – M., 1979. – 234 s.
8. Slovar sotsiologicheskikh terminov <http://studopedia.org/1-130118.html>
9. Sotsiologicheskii slovar IATs «SOCIUM» <http://www.socium.info/dict.h1>
10. Slovar psihologicheskikh terminov. [psiholog.happypeople.su / dictionary](http://psiholog.happypeople.su/dictionary)
11. Slovyk Ukrainskoi movy: v 11 tomakh. – Tom 1, 1970. – 346 s.
12. Filosofiya: slovar osnovnykh ponyatij i testy po kursu «Filosofiya».
13. Chikova, I. V. Formirovanie vzaimodeystviya kak professionalnogo navyika sovmestnoy deyatelnosti buduschego pedagoga s sub'ektami obrazovaniya / I. V. Chikova // Nauchnyie problemyi gumanitarnyih issledovaniy. – Pyatigorsk, 2008. – 3 1 (18). – S. 107–115.
14. Shhodo organizaciyi fizychnogo vyhovannya u vyshhyx navchalny'x zakladax: Lyst MON № 1/9-454 vid

25.09.15 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/47947/

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЗАХАРОВА Оксана Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної та психофізіологічної підготовки Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: професійна підготовка авіаційних фахівців засобами фізичного виховання.

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна – аспірант, старший викладач кафедри фізичної та психофізіологічної підготовки Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: формування професійно важливих якостей авіафахівців засобами фізичної підготовки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

ZAKHAROVA Oksana Vitaliivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Physical and Psychophysiological Training, Kirovohrad Flight Academy of the National Aviation University.

Circle of scientific interests: training of aviation specialists by means of physical education.

HALIMSKA Inna Ivanivna – Post-Graduate Student, Senior Lecturer of the Department of Physical and Psychophysiological Training, Kirovohrad Flight Academy of National Aviation University.

Circle of scientific interests: formation of professionally important qualities of aviation specialists by means of physical training.

UDK 373.5.091.3:811.111

KAPITAN TETIANA ANATOLIIVNA –

Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor Department
of Linguodidactics and Foreign Languages
Kirovohrad Vynnychenko
State Pedagogical University
e-mail: Kapitan_18@mail. ua

GAME AS A MEANS OF ACTIVE LEARNING COGNITIVE ACTIVITY IN ENGLISH LESSONS

Formulation and justification of the relevance of the problem. In our time, the time of new ideas and the emergence of the latest technologies, and the use of interactive methods and techniques education becomes a urgent need and necessity. In recent years, there appeared a number of studies (L. V. Vrublevska, Gys V. J., Demisheva A. K., Kolisnyk I. S. Yarygina N. T.) which convincingly justify the necessity of different games use in the educational process. The authors suggest the game material in the solution of various problems and situations close to real conditions. In its turn, this indicates the value of game as an educational method, and also points out the convergence of the learning process and life, that is, students will be able to use their knowledge in practice.

Analysis of the recent research works and publications. Great attention to the games while learning foreign languages have paid the outstanding figures of the Renaissance Francois Rabelais, Erasmus Roterdamsky, and A. S. Makarenko, V. A. Sukhomlinskyi, K. D. Ushinskyi and others.

The purpose of the article is to show the importance of the game not only as an effective learning tool, which covers various types of speech activity (listening, speaking, reading and writing), but also as an important aspect of relieving mental strain of pupils at lessons of a foreign language.

The exposition of main material. We believe that at the foreign language class one of such interactive forms is a game as a means of cognitive activity. As noted by A. K. Demisheva, a specific of feature interactive learning technologies at English lessons is to prepare the young man to life and social activity in civil society and democratic legal state. At English classes teacher uses interactive exercises such as «Microphone», «Work in pairs», «Take a stand», «All together» etc. But according to her, such exercise as a role play is the most common. Because the roleplay itself is one of the effective means of solving the foreign language communication teaching problem [3, p. 2].

In turn, P. M. Shcherban notes that «play is creation, play is work. In the process of playing